

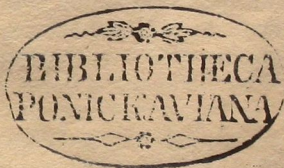
II h
735

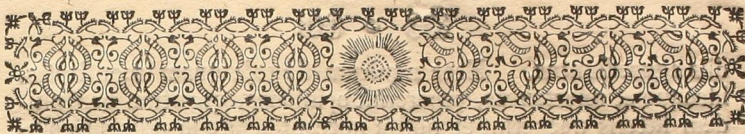
APOLLINEM
EX VETERE HISTORIA FABVLARI
STRICTIM VINDICAT

ATQVE AD
ORATIVNCVLAS QVASDAM
PVBLICE HABENDAS

DECENTER INVITAT
M. IOH. CHRISTIAN. LEVSCHNERVS.
PRORECTOR.

HIRSCHBERGAE, LITTERIS KRAHNII.

Q. D. B. V.

Philosophiam, vix degustata quae leuiter est, a Deo quam saepissime ac rebus abducere diuiniorem, hausta dum contra fuit penitius, ad sinceram reducere pietatem et verum purissimaeque religionis cultum, scite fati monuisse atque intellegenter, Franciscus ille Baco a Verulamio videtur. (a) Minuti enim eiusmodi philosophi, qui ultra praecepta, quae opinione complectuntur, vulgaria rarenter sapiunt, pessimis non nunquam vitiis a pueritia coinquinati, data sibi nescio quae maiora putant ingenia, quo insolentius non quidem sequi rationem, quam ostentare impudenter consuefcunt. Quinimo licentiosorum fortiumque sub nomine placent sibi vel eam ob causam mirifice, qua proeucti ad verba, quicquid insulsis suis et male sumtis opinionibus ad amissim haud conuenit, carperè petulanter atque ingeniola veris sapientiae praeceptis nondum imbuta diligenter nec firmata contortis et aculeatis quibusdam audent ratiunculis tanquam retibus implicare ac decipere. Sunt scilicet hi, quod mireris, infanientis sapientiae consultissimi ad verum depellendum friuolis captionibus exagitandumque insigniter apti, ad exquirendum autem hoc, speciem quando sic tuentur fallaciter, blenni prorsus bardique et inepti quam maxime dignoscuntur. Qua quidem in causa vti delirant peccantur complures insipide; ita simili prope modum ratione, peiusne tamen dicam nescio, an iniquius, delinquant, qui, dum in scriptis veterum explicandis versantur, rem istam, nunc cum animi quodam stupore, nunc morum infecti prauitate, nunc alia sub eiusmodi persona temeraria, nullis idoneis instructi doctrinae praefi-

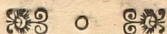
A 2

diis

a) De Augment. Scient. L. I. p. 8. quocum consentiunt Illustr. a Ludwig in diss. de vita aeterna ex ratione gentiumque consensu §. I. Spenerus in Confess. naturae contra Atheistas P. I. p. 125. Merentur tamen hac in causa etiam singulariter legi Cel. Baumeister in diss. de Philosopho, bono Christiano. Vitæb. 1735. et Cl. A. A. Quolsch in diss. de pietate Philos. Vir. 1711.

diis aggrediuntur. Haec nimirum singula quam monstrosas, ideoque et reiectaneas, pepererint opiniones, quantum bonis itidem litteris nocuerint et nostra noceant aetate in primis saepiuscule, neminem facile quemquam praeterit, nisi nihil non nesciat iuxta cum ignarissimis. Etenim boni qui generatim cupit interpretis munere rite defungi, eam omnium primam obfertare legem curatius tenetur, qua perite, quae sub verbis seu simulacris signisue delitescunt, explicet, et nihil umquam, quod non monstrant verba, temere inferat. Quae cum vere ita sumantur, is non secus agere, quin eadem vt lege sapienter debet, veterum qui legere scripta intellegenter et interpretari aliis, non sine fructu instituit; quoniam animum praesertim vt arcum habeat intentum oportet, Paulo aiente Leopardo, (b qui cum laude ista velit antiquorum monumenta enucleare. Indigent singulari quodam insimul cautione huius generis conatus; vel quia libri sunt, quos loquimur, saeculis ante nos scripti non adeo propinquis, et quidem ab iis dein, ad quos purioris nostrae religionis causa nihil attinebat et felicitas, multaque propterea videntur, quae nec dixeris bonae omnino frugis, comprehendere. Quamquam, vt rem ipsam illico, paucis tamen expediamus, ea tertio quasi ordine posita nihil umquam habent periculi, aequum modo semper et peritum, neque ex iis, antea quos reiecimus, aliquem nanciscantur interpretem. Si qua in istis enim obueniunt, notae quae poterant deterioris censeris forsan aut onerata criminibus, vitia saltim haec adeo prudenter idoneus eximit et declinat interpres, vt adolescentulis ad pudorem, excitandosque virtutum potius igniculos conducant, illud quemadmodum Melanthon, (c Camerarius, (d H.

- b) Emend. X, 10. Mirifica subinde voluptate capiebamur, quum ante dies aliquot, libellum Excell. Ernesti pro grammatica interpretatione legeremus, vbi eam, quae verborum est, erudite firmat, intellegenterque docet, quid sit de reliquis praecipendum; illi tamen quantum etiam inhaereat difficultatis, nec relictet. prodit Lipshae a C. clo lccc xxxviii. Est enim haec causa, eo tenenda magis, quo turpius foret nunc fere neglegi.
- c) Tum ad Hesiodum, tum in Epist. de legendis tragoediis et comoediis veterum a p. 244. et passim in aliis.
- d) Pariter versatur ille germaniae phoenix, vti vocatur a Meibomio ad Hippocr. *op. p.* 96. Sigillatim in Epist. Nuncup. ad Plauri comoedias, aliaque iisdem adnexa; ad quaestiones Tuscul. et quid quaeso non ita docuit vir laudibus nostris longe maior.

H. Vuolfius (e et alii dudum cum virtute vtiliter, nec sine insigni fructu docuerunt. Interea quicquid in aliquibus etiam veterum scriptis vel maxime sceleribus putatur obnoxium, si cum iis lubeat nequitiae libellis, qui a nefandae impietatis hominibus cottidie tamquam improbi numi excuduntur, et adsidue leguntur, componere, ab his certe, opinor, loca ea, sic quae censentur, culparum quasi notis compuncta, nequitia vel centies superabuntur. Fuit propterea nemo, esse nec potuit paullo intellegendior aequi bonique aestimator, hos qui legere veterum libros facile dissuasit et non commendatos potius voluerit quam diligentissime. Si fuerunt tamen forsitan quipiam, contra qui clamitarunt, crabronibus parumper irritatis, stomachosiores, sub pallio certe pietatis existiterunt scelerati,

Seu mala quos cepit fraus et fanaticus error.

Aut ii non numquam verius, qui maligna et inscitiae quadam correpti febricula laborant, atque propterea nihil non, et quicquid in bonis litteris pulchrum aestimandumque est, nec ipsi vquam fatis intellegunt, ob mentis morumque vecordiam canina quasi facundia nequiter allatrant. At enim vti ferendus in litteris homo est, quamuis parum vel nihil didicerit, paruula modo sua sese dimetiatur ex supellectile, nec de rebus, quas minime capit, petulanter iudicet, neque ausit iudicare; sic eo quidem homine, qui prava ne magis stupiditate nescio, an tumore alio quodam inepto inflatus, de rebus grauioribus, neque quicquam ad se pertinentibus iudicium intemperanter suscipit, nihil esse videtur intolerabilius. Accidit enim semper, vt istius generis homines, dum ita censent temerarie, aut inspidos aequae secuti, aut meliores forsitan, quos non planius tamen perspiciunt, aut corrupto suo ex sensu nihil certe ex intellegentia indicent. Quae cum ita fuerint in hanc a me sententiam ferme prolixius disputata, haereo sane, vnde tot ineptae sint de veterum poetis, deque tota historia fabulari opiniones coortae, atque ad ineptias vsque derisumque aliter diuulgatae, praeterquam quod pleraque censentium

A 3

pars

c) Ad Ilcoratem et alibi. Taceo imo complures solide doctos; qui partim adhuc in viuis summa cum laude ita praecipunt. Vide tamen insuper Ant. Blackvall de Praeferantia classicorum auctorum, Lipsi, 1735 a pag. 94 sqq.

pars et artis huius imperita et in vetustis minus versata monumentis existerit. Conuenit saltem et constat apud eruditissimum quemque, istis in libris et praecepta philosophiae, et virtutum exempla aliaue insignia fictionibus obuoluta delitescere, quae ni protraxeris tamen prudenter, idoneaque interpretatione illustraueris, ut cum Athenaeo lanus Vuouerius (f loquitur, sub cortice saltem sine fructu pereunt. Haec idcirco et similia morum emendationi inferuentia pueris tradenda praecipiebant veteres, quod idem ille ex hisce Strabonis dictis: *Ἰσπαιδας οἱ ἰων ἑλλήνων πολεὶς πρῶτιστα δια τῆς ποιητικῆς παιδείῳσιν ε ψυχῶγιας χάριν, ἀλλὰ σωφρονισμῶ λ.* praeclare ostendit, atque cum aliis multis intellegenter Lucianus edocet. Plures enim testes in re valde dilucida et millies iam euoluta probataque allegare, actum ne videar egisse, subdubito. Erat interea grammaticorum, hominum scilicet doctissimorum (h huius generis res enucleare, quoniam nunc abstrusae nimis videbantur et reconditae, nunc ob veritatis etiam delitescens expectationem utilitatemque (i cupidissimae. Difficultatibus istas scilicet res fuisse implicitas vel adhuc experientia testatur, neque Plutarchus, k) insignis sane polyhistor cum aliis diffitetur, quando *ἄμυδρῶς ἴνας ἐμφάσει τῆς ἀληθείας* ait habere fabulas, ad quas indagandas *δεῖνος ἰχνυλά τῆς* requiratur. Nihil interim, de diuersis fabularum generibus sensuque earundem vario, in praesenti edisseram, istud quo sapius factum ab aliis (l esse satis praeclare

f) In elegantiss. libro de Polymath. c. X. p. 83, ubi et totum fere caput meretur perlegi, plura dum in re dicere notissima dispuat.

g) *Περὶ γυμνασίων* seu in Dialogo Solonis cum Anacharside p. m. 727 sqq. Conferri possunt, quae Eusebius in Praep. Euangel. L. XII. p. 575 sqq. ex mente Platonis dixerit.

h) Distinguendum enim est inter grammaticum et grammaticam seu literatorem, quod seime perici. Infinitam enim vim paene ac materiam Grammaticus, teste Suetonio, scientia et cognitione comprehendit; alia quippe grammatices pars erat *διερθευτικῆ* alia *ἀναγωγικῆ*, *ἐξηγητικῆ* alia et demum *κριτικῆ*, ut praeter alios docet Langbaenius ad Longin. *περὶ ὕψους*. p. 40. Edit. Toll. vid. vna Maiorag. Quae, Epist. L. II. a p. 174. et Vuouer in libro cit. optima frugis plenissimo.

i) Ostendunt hanc intellegenter Camerarius in Element. rhetoric. a p. 22. Melanthon in praef. ad fab. vulgo Aesopeas; et Verulamius l. c. L. II. passim.

k) In Libro de Iside et Osiride, locum reperente Ven. Vuollio in diss. l. de mythica moralla tradendi ratione s. 5. Vit. 1704.

l) Vid. Vuoffius modo laudatus in dissert. II. Jac. Thomafius in diss. de fabulis poetarum, earumque sensu vario. Lips. 1676. It. Paschius in pari causa prolixo vergetus.

claré teneo. Multo minus lubet etiam eos sollicitius recensere, qui partim ex antiquis, partim recentioribus hanc sibi operam sumtam in genuino fabularum eruendo sensu diversimode posuerunt. Nescit enim nemo vel leuiter litteris imbutus, in antiquis iam Pelæphatum, Heraclitum, Heraclidem, Phurnutum seu rectius Cornutum, Sallustium, (m et Hesiodi interpretes Ioh. Tzetzen, Proclum, Moschopolum, pariter et Eustathium ad Homerum; et recentiori aetate Natalem Comitem, Bocatium, Gyraldum, Verulamium, Ez. Spanhemium, Clericum, Huetium et alios complures deque una alteraue causa sigillatim exposuisse. Omnes vero hi an idoneis semper usi doctrinae prudentiaeque adminiculis, et decenti ea sint cautione, quam supra requisimus, rem eiusmodi aggressi, planius enunciare, deque vnoquoque interpretantium confiteri prorsus, subvereor. Sunt nimirum, qui sub antiquorum fabulis modo heroas et heroinas vel historiam duntaxat delitescere sibi persuaferunt, vel ad sacras nihil non litteras detorquere et *κακοζήλια*, profanorum hominum maluerunt adscribere. Omnem tamen causam, ita qui disceptant perpetuo, neque acute satis verum, nec subtiliter cernere in singulis, ecquis ob apertam saepius discriminis rationem diffitebitur? Quamuis haut omnino negeamus, rerum sacratissimarum scrinia compilasse nonnunquam veteres paganos scriptores; istud quia per se patet euidentissime vel idemtidem etiam viri praeter Huetium (n dedere probatum doctissimi, quorum Petrus Zornius (o magnam seriem recensuit. Interea quemadmodum fit, vt, qui vna quasi capti opinione nimium videntur, sese intra cancellos rarenter contineant, contenturque secundum illam omnia huius generis interpretari; sic idem puto Huetio pariter et multis accidisse, qui praeepti opinionibus, leuique non nunquam permoti similitudine, hoc sese modo et alios vehementer deceperunt.

m) Exstant iunctim in Thomae Galii opusc. Mythol. etc. Cantabrigiae 1671 et Amstelod. 1688. 8nis, de quibus singulis, iis et qui proxime sequuntur, exponit I. A. Fabricius in Bibl. Gr. suis quidem in locis.

n) In demonstratione Euangelica, et quidem tum in opere passim, tum in praef. Edit. quae Lips. 1703 prodit, nec non suis in scriptis pluribus.

o) Ad Hecat. Abderitae Eclogas f. fragm. p. 187. it. in prolegg. hisce praemis pariter ac in praef. ad Biblioth. Exeg. Antiquar. in que haec ipsa a pag. 805 sq. Cl. Petr. Kuntz in sacra et prof. *αυθημερων* Hist. p. 5. et quos largiter ibidem citat.

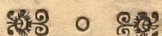
runt. Aberrant similiter, nec parum, a vero, risumque debent prudentioribus, qui ad historiam dilati antiquam fabularem, nulla non, quæ de diis ibidem commemorantur, simpliciter accipiunt, et quo præsidium nanciscantur, nunc ad Homerum, nunc Hesiodum, Ciceronem, aliumve in vetere ætate scriptorem celebrem indiscriminatim et sine prævia sobriaque intelligentia provocant. Namque infruniti eiusmodi et minus cati bonarum litterarum æstimatores non parum periculosi sunt iis, qui nondum sciunt

Candida de nigris et de candentibus atra, (p) sapientius discernere, dumque istud agunt, veterem superstitionem, quæ in se prava quidem, periculosa tamen non est, sua inscitia reddunt noxiam, quia, quod veteres nec somniarunt unquam, imperite dicam magis, an scelerate inferunt. Cautione omnino hac, ut iam sapius monui, quam maxime indigent, Veterum scilicet hac in causa superstitione luxurians, nimisne vituperanda, nescio an horrenda magis exstiterit, quam populi diuersi partim ex linguarum genio nomina deorum suorum immutarent, partim etiam pro immensis unici veri et diuini numinis beneficiis noua fingerent eademque insigniter adaugerent. Quinimo eo deuenerunt libidinis, ut quicquid insignitet iuuaret, vel noceret, Deorum, Dearumue appellarentur nominibus, quæ quidem res nefanda et *αποθεωσεις* postmodum licentiori dedisse originem viri iam explicuerunt eruditissimi. (q) Summum licet alioquin et unicum ens, illud scilicet *αγαθον*, quod *θεον καὶ εὖλογον* appellabant, et supra omnem cultum evehebant, venerarentur in profanis sapientiores, si abstinere a fabulis, quod itidem doctæ alii demonstrarunt. (r) Ex quibus quidem singulis luculenter apparet, cur ab istis primordiis coeperim, cautiusque mecum

p) Ouid, Metam. L. XI, v. 316.

q) Celeb. J. D. Schoepflin in Tr. de Apotheosi etc. Argentini, 1730. v. Dalen, de Oraculis veterum p. 625 sqq. et in primis A. Chr. Eschenbach in Epigene f. de poeti orphica passim.

r) Lactantius de falsa religione L. I. opp. p. 28 sq. it. Eusebius in Præparat. Euangel. per exempla ibidem a pluribus profanis desumpta rei veritatem L. XI. c. 13. a pag. 530 et 664. prolixè neruosiùsque demonstrat; conf. vna S. R. J. G. Carpzou. in diss. II. de veterum Philosophorum circa naturam Dei sententiis Lipsi, 1699 et A. Chr. Eschenbach. l. c. p. 118 sqq.

mecum putarim, et bene doctum, et pium, et verae religionis sanctitate diligenter munitum huius generis res sibi requirere. Vindicanda enim est priscis temporibus sua dignitas et reddenda, ne iniqui nostra videamur inscitia; praemunendi vero etiam sunt adolescentulorum animi et bene docendi, vt, quantum nos istis simus hominibus feliciores intellegant, turpia quae sunt, norint et fugiant, bona vicissim teneant, ne postmodum sibi solis relictis misere periclitentur. Quae cum prolixius tantum non, via tamen adhuc compendiaria, multa quoniam reapse dicenda supersunt, disputauerimus; ipsam nunc rei arcem ingressi aliquo insuper exemplo omnem simul causam conficiemus. Sistet illud nobis in praesenti Apollo, inter profanos celebratissimus, de quo, nescio quid sibi ridiculi complures in doctis etiam persuadent, quemque ipsum fuisse temere autumant. Apollinem autem nec omnino Deum ex vera, sed tralatitia magis ea profanorum hominum opinione, quam supra connotauimus nec heroem sane, nec Moesen, quod Huetius sibi credit, sed solem fuisse vnicum, vti nulla non comprobant apposita, firmabimus. Quamobrem si notatio ex Eustathii sententia est *λογος επαληθίζουμένης δεινύς τῆν λείψιν τῆς φύσεως ἢ πραγματος* (1; nominis ipsius lubet antea natales paucis anquirere. Apollinis igitur nomen multiplici ad solem referri interpretatione confitetur et ostendit Macrobius, (u vel is fortasse, quem exscripsit, potius. Est vna Platonis sententia, qui solem *Ἀπολλωνα ἀπο τῆς πολλῆς τῆς ἀκτῆς*, id est a iactu radiorum, seu

dum radiis circumdata solis imago (x) cognominatum scribit. Altera Chryssippi habetur, Apollinem aientis *ὡς ἔχει τῶν πολλῶν καὶ φουλῶν ἔσιων ἢ πυρὸς οὐρα*, vel rem vti postea explicat, *ὅτι μόνος ἐστὶ, καὶ ἔχει πολλὰ*, vnde solem etiam latini, quia tantam claritatem solus obtinet, Varro (y praeter Macrobium teste, vocitarunt. Silentio reliquas

B

Speusippi,

s) l. c. a pag. 177.

r) Vid. Lamb. Bos in diss. de Etymol. graec. p. I.

u) Saturnal. L. I. p. 199.

x) Ouid. in Ibin. v. 71.

y) De L. L. ap. Perottum p. 1063. quocum sentit Cicero de Nat. Deor. L. II. p. 310. Apollinis nomen, aientis est graecum, quem solem esse volunt, cum sol dictus sit, vel

Speusippi, Cleanthis, Cornificii, quas vna exponit, opiniones praetereo, tum quia dictis conueniant, tum quoniam ab vnoquoque possunt facili euolui negotio, cui volupe est. Plane ad sententiam in disputatione cum Orpheo et Porphyrio instituta accedit Eusebius (z: και ήλιος δε την ζαιανδε δυναμιν υπολαβοντες ο πολλωνα προσειπον απο της των ακλων αυτε παλσεως λ. Omnes in dictis vna veterum poetarum et philosophorum congruunt opiniones, de quibus postea prolixius. Errorem enim statim connotabimus, quem docte commisit B. H. Gebhardi Prof. Gryphisvaldensis, (a quum Apollinis originem proxime inueniendam putarit in *לגב*. Creticos ibidem censet littera *π* *εμφασεως* *χαρι* assumpta, pro *לגב* dixisse *Αβελιος*, eundemque ideo habere significatum, quem *πια*. Quibus tum explicitis paullo copiosius, inuentam a se praeclare ita opinatur et nominis et fabulae originem, vt is Apollo haberi debeat, qui ex effatō mosaico, serpentis caput contriturus legitur. Silentio inuoluo reliqua ob leuiorem fere similitudinem operose quaesita magis quam vere. En! tamen sine cautione, loco veritatis, somnium; rem neque ex natura et fontibus exquisitam suis, nec veterum sententiis connixam; sed e cerebro natam et commentitiam. Procul etiam haud abest, quod ad nominis potissimum notationem attinet Philippus Turrius, (b cui Apollo esse *לגב* *אב*, vel *אב* *לגב* videtur; Quae itidem opinio, sit ne primum petita sollicitius, et vix ideo admittenda, nescio. Deinceps vim etiam probabilitatis longe maiorem habet, graecos homines, quum sub Apolline solem complecterentur, nomen eidem ex lingua sua, et naturae conuenienter indidisse, veluti constat de aliis populis, notationes que

quia solus ex omnibus sideribus est tantus, vel quia, cum est exortus, obscuratis omnibus, solus apparet.

z) l. c. p. 112. coll. p. 915.

a) In diss. de Paeano, Gryphisuald 1703. p. 9 sqq.

b) In diss. de Beleno apud Zornium in Biblioth. Antiquar. Exeget. p. 128 sq. Quemadmodum nomen Beleni pariter, quod licebit in transitu animaduertere, nimis anxie in vocibus Syris *לגב* s. *לב* *ע* *לגב* quaevisse videtur, quia ob singula, quae sunt simul pensanda eiusmodi notatio vacat probabilitate. Possunt esse origines multo simpliciores, et quaeri vel in *βηλος*, quo caelum seu aëstorum aerisque ambitum veteres denotabant vnde *βηλαινος*, vel etiam ex *βελος*, vti Pirhoeus credidit, quod tamen in medio iam relinquimus.

que ante modo a nobis indicatae luculenter demonstrant. Opinantur denique alii (c dictum Apollinem *ὡς ἀπολλυῖα*, dum perimit animantes, cum pestem caloris intemperie immittit, secundum illa Euripidis: (d

ὦ χρυσοφειγες ἡλι, ὡς μὲ ἀπολεσας
ὄθεν σ' ἀπολλων εμφανως κλησει βροτος

Haec singula igitur, quaecunque velimus etiam veri putare similia, sibi saltim optime inuicem constant, Apollinemque nobis tamquam solem ex veterum sententia praeclare ostendunt. Quinimo ex dictis apparet Euripideis, et iis, quorum partem aliquam insuper recenset Macrobius, quam vim sibi requirat *ἀπολλυσειν*, de Apolline quatenus dicitur, ideoque illos homines vehementer errare, qui Apollinem *ἀπ' ἀπολλυσειν*, ob similitudinem spurcum istum spiritum intellegunt, Pythiumque a *ἰηθ* subinde formandum esse hallucinando adopinantur. (e Videmus et hic quam facile falsa opinio vna alteram pariter progignat, cui nec subscribere minus cati non numquam dubitant, praesertim si errori auctoritatem inhaerere intellegant. Atque haec quidem de nomine; vbi nostrae, quam primum ediximus, sententiae nihil non conuenit. Erit deinceps neque vlla nobis pugna, certe vti opinamur ea in causa, qua solem asserunt Apollinem, Horum, Dionysium, Osirida nevtiquam inter sese differre. De primis enim duabus appellationibus iam satis superque visum est. Tertii nominis ratio exstat apud Eusebium, (f qui dum hanc rem exponit: ita sol, inquit, quatenus per singulas inferioris mundi *ωρας* i. e. tempestates suo motu circumfertur, stasque anni vicissitudines efficit, Horus propterea nominatus. Dionysii nomenitidem Eusebius antea statim explicat, vti et cum Macrobio

B 2

intelle-

c) Macrob. I. c. p. 199 sq.

d) In Phaethont. quem locum ferunt Macrobius I. c. cum alioquin haec tragoedia *perierit* v. Fabricius in Bibl. gr. L. II. c. 18. p. 623.

e) Vid. Zornius I. c. p. 685. Huic merito praeferenda est sententia apud Macrobium I. c. quam firman exempla, cf. et Hom. *ιλ. α. v. 43.* et Barthius ad Stat. T. II. p. 204 et 215. Neque conueniunt *ἰηθ* et Pythius, quum graeci homines Apollini omnino ex linguae propriae penu nomen imposuerint, vid. igitur Macrob. I. c. p. 205 qui verius sentit.

f) I. c. L. III. p. 113. coll. Macrob. I. c. L. I. c. 21. p. 218.

intelligenter A. Chr. Eschenbachius. (g) Quin ex nominis vi tandem et potestate Osirin esse πολυοφθαλμον ideoque nihil a sole prorsus differre pari docet in caussa probatque Eusebius (h) addens insuper ἐμοίως παντι γαρ ἐπιβαλλοντα τας ακτινας, ὡσπερ ὀφθαλμοις πολλοίς βλέπειν ὑπασαν γην και θαλασσαν λ. Rej adhuc veritatem poetae antiquissimi dicta haec iunctim sic tradita egregie firmant: Ἥλιος, ὠρος, οσiriς, αναξ, Διονυσος, Απολλων, ὠρων και καιρων Ἰαμihς ανεμων τε και ομβρων, Ηης και νυκτος πολυατερος ηγια νωμων, Ζαφλεγων απρων βασιλευς, ηδ αθανατον πυρ. Singula vti debemus Eusebio; (i) sic ea prorsus in se sunt indole, vt si quis dubitet de sole intellegere, risum sane ob stuporem nequaquam effugiat. Aliter tamen quodam modo videtur Turrius (k) existimare, dum in physica quidem interpretatione istud valere, in mythica vero non aequae theologia iudicat. Verum nimiam miror hominis subtilitatem, inque cernendo perspicaciam, quum ea velit paene curiosius seingere, quae rei tamen natura et suborta exinde posthaec superstitione arcte quasi copulauit. Sunt enim haec duo non adeo in repugnantiis posita, vt alterutra modo sententia dici vera debeat. Est ea potius vtriusque interpretationis lex et ratio, ut, mythica quae vocatur, intellegi sine naturali et physica plane nequeat, eademque hac firmissime nitatur. Exempla docent consensum; rem imo fabularem ex illa coepisse originem, solem neque distingui umquam ab Apolline comprobant. Tendendum tamen et hoc est, auctores non promiscue omnes semper posse in consilium vocari, quum ex vulgi quidam sint interdum opinione locuti; nobis et dein multo minus licere, vt, quod statim vere et subtilius non cernimus, nostris opinionibus futiliter interpolemus. Nihil subinde nobis Turrii acumen officit; negat neque rem Eusebius, (l) miratur modo, esse qua potuerit Apollini patria Delus, et Latona mater? Rem igitur ex

g) Eusebius I. c. Macrobius I. c. c. 18. p. 208. Eschenbach. in Epigen. p. 42 sq.

h) I. c. L. I. c. 9. p. 27.

i) I. c. L. III. c. 15. p. 125. Vidit hinc sine dubio non omnino recte, qui notulas ad Baelium theotifcas adiecit dum fallam distinctionem comminiscitur, et alia perperam infert.

k) Apud Zomium I. c. p. 128.

l) I. c.

ex vnico Homero (m sciscitabimur, qui quidem, quo antiquior est, eo simplici magis oratione vtitur. En! verba

λητω δ' οη μιμε παραδι τερπικεραυω

Η ρα βιον τ' εχαλασσε και εκληισσε Φαρετρην η. λ.

Latona igitur graecis λητω απο τη ληθειω latere, terra est, seu si malis, rudis illa et indigesta moles, in qua sol, sicut reliqua, primum delituit, quaeque et pharetram vel radios remisit, quos solares, ex mente poetarum antea occluserat. Delus, patria dicta, graecis est δηλος manifestus, splendidus. Igitur in Delo seu manifesto et luce dicitur natus απο τη δηλα και Φαιερα παντα ποιεν τω φωτι, quod prodeundo statim omnia suo lumine collustrarit. Delum inde insulam alioqui notam satis ob similitudinem finxerunt poetae, quemadmodum alias etiam rationes subnequit Macrobius, quas, qui videre cupit, adeat, quia transcribere in cassum iudico. In Orphicis ideo apud Macrobi- um (n solem seu Apollinem dictum legimus:

Ευβληηα τ' αναντα και ανταυγην αριδηλον

vbi ea simul contulisse, quae praecedunt, haud poenitebit. Hic ceterum orphei versiculus solem seu Apollinem boni consilii praestitem monstrat. Rationem, ne mirum videatur, subiicit statim Macrobius ex superstitione tunc veterum opinione. Si mentis enim, inquit, conceptu nascuntur consilia, mundi autem mentem solem opinantur auctores, a quo in homines manat intellegendi principium, merito boni consilii solem antistitem crediderunt. Atque haec vere sic explicari apud Macrobi- um ex prisca nempe veterum sententia in multis aliis antiquioris graeci poetae dicta ea comprobant, quae latine conuersa reddimus: (o

Sol quia cuncta procul cernitque auditque per orbem

it.

- - - Qui cuncta mouetque regitque
Consilio. Vox nulla potest, sonitusque nec vllus
Huncee lovis sobolem strepitus, nec fama latere.

B 3

it.

m) Hymn. in Apoll. a v 5. sqq. cf. vna Macrobius l. c. p. 205 sq.

n) l. c. p. 210 sq. it. Eschenbach. lib. cit p. 42.

o) Vid. Eusebius l. c. L. I. p. 29 et L. III. p. 100. confexi et passim potest Celeb- Eschenbachius.

it,

Sic animi sensum, et caput immortale beatus
Obtinet :

velocibus idem

Natiuisque ruens circumuolat omnia pennis.

Ex quibus singulis perfacilis intellectu est ratio, cur solem et Apollinem consiliis et oraculis antiquiores praefecerint, eundemque, quasi *απο τε δηλαν οφανη* voluerint Delphium vocitare. Cum enim omnia per orbem terrarum universum circumspicere solem, atque, pasim quae agerentur, intueri; ideo et posse illum futura prospicere ad vtilitatem profani crederent homines pro caeca superstitione, istud sic esse factum praecipue, nemo diffitebitur. Conueniunt poetarum certe antiquissimorum fictæ et commentitiæ fabulae, complures imo quam maxime descriptiones in eandem saepius sententiam feliciter exornatae. Putabatur haec quasi ratio, uti loquitur Philo, (p ne quis mente offensaret caligante tamquam caecus in tenebris, et bona quaerens in aduersa impingeret per imprudentiam; sed potius futuri praescius mente defixa, non aliter sibi caveret, quam corpori praecavet oculorum ministerio vitans quaecunque incommoda. Quid enim rem veram sole magis aperit, omnemque dispecit ex rebus humanis tenebrarum caliginem, ea potissimum ratione qua sentire rem homines isti consueuerant, et quam sexcentae dicendi commonstrant formulae. Mundi etenim cor perhibebatur in aureo suo sidere possidere. (q En igitur in superstitione rationem satis planam simul et perspicuam; in veritate contra, quam nos propiore reuelatione collustrati tenemus, prorsus caecam et sane inutilem. Similitudine dehinc ea, quam paullo antea ostendimus, aut quia in terrarum umbilico situm censebant esse opidum, commoti Delphis oraculi sedem, Phocidis in regione, prisci sine dubio constituerunt. Interea quis explicare singula, quae fabulis adeo dederunt inuoluta et implicita paene ad amissum sustineat? Nihil tamen, si planius dicendum, nisi fraudes

p) De Legatione ad Caium p. 779. cf. et Barthius ad Stat. T. III. p. 492.

q) Vid. Barthius ad Stat. T. II. p. 213. qui aliquos Procli versus, ad firmandam opinionem, exhibet.

des plerumque ibidem confutas ab hominibus, qui eam ob causam aderant, et data esse responsa prorsus ambigua, Apollinemque tribuere aut edicere nec quicquam potuisse, quis tam sine aceto dubitat? Quibus interea vere ita, ut opinamur, enucleatis, ne minimam saltem adhuc Mosis cum Apolline deprehendere conuenientiam licuit, neque poterit hanc quisquam facile somniare, licet se videre plane Huetius (r) crediderit. Dispiciemus itaque alia. *Καρμεις* autem nomen Apollo apud Callimachum habet, ille quod esse ex *ἰγρ* conicit; Macrobius contra censet fieri *οτι κοιόμενος οραται*, quod graece doctis etiam ob naturae ac formationis indolem magis probabitur. (s) Si velimus tamen in Huetii sententiam discedere, dicine subinde Moses et Apollo iidem poterunt? Huc porro, ait, accedere, Apollinem in Libya natum et Iouis Ammonis filium fingi a quibusdam; subnectit et alia, quae possunt euolui, et quibus ostendere probabilitatis rationem connititur. At enim destitutus testimoniis et sine omni veterum consensu haec ita loquitur, adeo ut vix recensita sponte concidere dicta videantur. Deinde nec in Libya aequae quam Lycia natus Apollo dicitur (t); *λυκη* autem non terram graecorum antiquiores, sed primam lucem, quae solis praecedit exortum, appellauerunt. Acutius tum in his vidisse haud censebitur, quando *χρυσοκερω*s a poetis, *χρυσοκομης* et *ανερωκομης* appellatur, istaque cognomina propter fulgorem e moisis vultu exeuntem haesisse Apollini autumat. Quanta enim probalitatibus vi ausit haec ita colligere, ex quibusdam veterum locis, quaeso disceptemus, ubi sua ex natura sol seu Apollo describitur. En vnum ex Orphei petatum carminibus et latina versum oratione;

cui pendula circum

Aureaque astrorum multo se lumine fundit
Caesaries; geminumque alto stat vertice cornu
In tauri speciem rutiloque accenditur auro etc.

Liquet

r) In Demonstr. Euangel. p. 177 sq.

s) Nisi eam complecti magis sententiam lubeat, quam exponit Eusebius I. c. L. V. p. 210 sq.

t) Hinc *λυκη*: Apollo vocatur saepius e. g. apud Hom. *Il. 2. v. 101 et 120. cf. vna* Macrobi. I. c. p. 203 sq.

u) Eusebius I. c. p. 100.

Liquet igitur ex his, cur soli pariter ac Lunae χρυσοκομης, natura quidem cui libet sua, quam maxime conveniat, non autem eam ob rationem, quam altius repetit Huetius. χρυσοκομην praeterea et ακερσεκομην vocari Apollinem ex pluribus veterum constat locis. Velut Hesiodi: (x)

Χρυσοκομης δε Διωνυσος λ.

Valerii Flacci: (y)

- - Sol auricomus cingentibus horis
Multifidum iubar et bisfeno sidera textam
Loricam induitur etc.

A fulgore scilicet nitido comas solis aureas vocant poetae; Apollinem similiter ακερσεκομην seu intonsum vocitant, quoniam radios numquam licet a fronte lucis auellere. Loquuntur autem ita Homerus: (z)

Φαιβος ακερσεκομης, εκαιηβολος

Idem: (a)

Φαιβος ακερσεκομης, ηδ αρημις ιοχειριρα

Ex latinis pariter Tibullus: (b)

Tandem cum summa Phoebus prospexit ab ortu. etc.
Intonsi crines longa cervice fluebant.

Idem: (c)

Solis et aeterna est Phoebus Bacchoque iuuenta.
Nam decet intonsus crinis utrumque Deum.

Idem! (d)

Annue, sic tibi sint intonsi, Phoebus, capilli,
Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

Ovidius! (e)

Vtque meum intonsis caput est iuvenile capillis.

Idem: (f)

Talibus intonsum compellat Srainthea dictis.

Nec

x) Oγ. 947.

y) Argonaut. L. IV. v. 94 sq. cf. simul erudiff. Barthius in aduers. L. XXVIII. c. 13. p. 1340. vbi locum vna emendat et L. XXXIV. p. 1569.

z) Hym. in Apoll. n. 14.

a) Ia. v. v. 29. vid. pariter Aelian V. H. L. I. c. 20 et Periz. ad h. I.

b) L. III. Eleg. 4. v. 21

c) L. I. Eleg. 4. v. 37 sqq.

d) Lib. II. Eleg. VI. v. 83 sq.

e) Metam. L. I, 564.

f) Metam, XII, 585.

Nec minus illa conueniunt Virgillii: (g
 Aetherea dum forte plaga crinitus Apollo
 Desuper aufonias acies, urbemque videbat
 Nube sedens etc.

Quae singula vti Apollini seu soli congruunt rectissime; ita intonsus, (h comosus, crinitus, quae quidem nomina Phoebos passim attribuuntur, non tam re ipsa, quam modo differunt. Sminthens dein apud Ouidium vocatur Apollo, a *σμινθος*, vt aiunt, et quam vocem cretensium dialecto, murem significare putant, cuius nempe generis animalia, quum agrum infestassent aliquando, exstinxerit. (i Verior tamen ea videtur ratio quae existat apud Macrobi-um, (k Apollinemque dictum censet, *οτι ζεων θει*, quia feruens currit. Priori si velimus autem tenaciter inhaerere, et alteram connectere sententiam pro solis affectione et natura, puto etiam fieri probabiliter posse, licet non ex vulgari-ter assumpta et recensita illa, quam quidem alia ea, cuius repetenda verissima ratio ab Aegyptiis videtur. Aegyptii enim homines, quatenus destructionem seu agrorum corruptionem deuastationemque volebant significare, murem sua pingebant consuetudine; vnde solem, Apollinem, dum nimio aestu et calore, agros deperdiderat exsiccatos, horumque effecerat sterilitatem Sminthium dictum esse verisimilius, haud perperam conicio. (l At enim ea nondum licet relinquere, quae paucis exponere paulo antea coepimus. Barbam scilicet diis suis quum affingerent veteres vel ob maiestatem, vel rei naturam, quae sub istis imaginibus delitescerebat, quod sigillatim exposuerunt complures; (m Apollinem tamen semper liberali facie et sine barba pictum fuisse deprehendimus. Vnde in primis accidit, vt *ανερωσενους* a poetis

C et

- g) Aeneid. L. VIII. v. 638 sqq.
- h) Tonsus enim homo est, cui abscissa est coma, intonsus contra capillatus seu crispatus; et velut intonsi montes, sunt siluosi, sic intonsus Apollo, ob radios esse semper comosus et crinitus censetur. Vid. vna Perottum in Comment. L. L. p. 919.
- i) Vossius Instit. Orator. L. III. p. 332. Lactantius L. I. c. VII. opp. p. 47 et in notis subiectis Edit. Bunem. it. antimaducti, ad Baesium T. IV. p. 341. Edit. Lips. quae tamen plerumque hic falsae sunt.
- k) l. c. p. 205.
- l) De mure agrorum vallatore vid. Carol. Patinus ap. Zomium l. c. p. 743.
- m) Vid. Ven. Gublingii diss. II. de Barba Deorum Vit. 1725. Iac. Thomaeus de barba Lips. 1676 et G. C. Kirchmaieri diss. de Maiestate et iuribus barbae. Vit. 1698.

et αἰεὶ καλὸς καὶ αἰεὶ νεὸς diceretur sol siue Apollo. (n idem quia perpetuo conspicitur, nec radii queunt, quibus explendescit, auelli. Vel si paucioribus sit tota finienda ratio, factum id esse puto, sol quia senescit numquam. Existare idcirco Apollinis medici simulacrum marmoreum romae in hortis pontificis secretis, commemorat Meibomius. (o Videri Apollinem, ait, facie iuuenili, et imberbem, Ratio tamen, quam subnectit, minus serio dicta nec prorsus idonea putabitur. Haec enim, ob quam rei medicae antiqui Apollinem praefecerunt, non sane ab ea, de qua contendit, quam a prisca medendi consuetudine verius petetur, quum herbis et pharmacis huius generis aliis nutriendis nihil possit ipso sole contingere vtilius. Quamuis et subiuncta ratio suis debeat cultoribus apprime salutaris iudicari. Videmus interea neque adhuc in iis omnibus, quae ex veterum sententiis disputauimus, tam acute, vt cum Huetio Mosem sub Apolline liceat cernendo distinguere. Quam ob rem nec confiteri dubitamus, quin illius iam in cerebro exstiterit, ex quo mentem apulit ad scribendum, aut scribenti certe sensim obuenerint. Multo minus etiam ea quondam cum Mose similitudinem prae se ferent, quando antiquis Apollo propriis quasi nominibus dicitur *εκαληθολος*, (p *εκαλος*, (q *εκηθαλος*, (r *κλυσιολος*, (s *εκαεργος*, (t *αργυρολος*, (u vel quando illa memorantur apud Homerum: (x

εμεσησε δ' απολων
περγαμυε εκκαθιδων λ.

Singula fodes ea quidem sunt indole vt ad Apollinem, i. e. solem quam maxime, ad Mosem vero ne vi quidem, nedum vlla possint similitudine accommodari. Restat, vt de lauro, Apollini olim apud veteres sacra insuper pauca quaedam commemoremus. Omnium res quidem est fere notissima, quam vel fabula ista de Daphne

n Vnde probanda non est gemina ratio, quam dedit Ven. Gublingius l. c. p. 10. factum ideo esse opinatus, quum numquam indiguerit nouaculae vel ad comam auream tendendam, vel ad barbam, quae ipsi numquam succreuerit.

o) In Comment. eruditiss. ad Hippocr. op. p. 32

p) Homer. odyss. O. n. 20. et il. e v. 444.

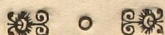
q) Homer. in Apoll. Hymn. v. 1.

r) Il. 2, 21. (s) Il. d. 101.

t) It. 5, 439. et H. 34. in Hymn. Apoll. n. 2 et 20.

u) It. 6, v. 55. et pluribus passim in locis.

x) It. d. 507. quo et referentur illa Virgilii modo recitata.

Daphnē probat ab Ouidio (y conficta. Δαφνῆ enim et laurus non invicem differunt. Atque vti rei naturam in fingendis vocabulis diligenter respiciebant veteres, dictaque δαφνῆ ex δαῖ-εσδαι φωνεῖν vere censetur; sic laurum vel a laude vel ex eadem posthaec forma δαφνῆ seu λαφνῆ cepisse nomen opinamur. (z Namque secundum poetam et causae veritatem:

Nec res vlla magis, quam Phoebi delphica laurus
Terribili sonitu flamma crepitante crematur.

Quinimo notum in proverbio illud est: lauro ardente clamorior, de quo potest Erasmus (a videri. Natura igitur arbori huic siccitas quaedam et calor intensior, vis item esse ignea, dumque uritur, sonare dicitur, quae etiam ratio vera Eusebio (b videtur, cur sit Apollini, hoc est, soli potissimum consecrata. Vim scilicet inesse lauro praedicendi seu fatidicam putabunt veteres, veluti haec saltim Tibulli edocent: (c

vt successu sacris crepitet bene laurea flammis
Omne quo felix, et sacer annus eat.

At laurus bona signa dedit etc.

Quamvis et hanc alii profiteantur, istud factum scilicet esse propter vigorem perpetuum, quem deponere numquam soleat laurus. Vtramque tamen possumus, si lubeat, apte sententiam coniungere. At enim prolixius hic commorari non vacat, nec licet, nisi scopi velimus rationem plane superflugere; quod de singulis sigillatim, si velit Deus, poterit suo tempore fieri copiosius. Quamobrem id potius agendum a nobis nunc esse arbitramur, in cuius gratiam praecipue hanc leuiorem pertexere opellam instituimus. Vos subinde *Patroni* atque *Fautores*, qua decet obsequantia et humanitate vehementer rogamus, vt nostros quosdam adolescentulos, quorum oratiunculas statim indicemus, singulari vestra dignari beniuolentia, nec adspernari omnino velitis. An laurum sit vnus illorum quisque meriturus, meum non est citius diuinare, sed vestrum magis, qui arbitri sedebitis. Neque indig-

C2

y) Metam. L. I. a v. 452.

z) Chil. II. cent. VII. n. 22. p. 407.

a) I. e. L. III. p. 102.

b) Vid. tamen Martinus in Lex. sub h. v. it. Chr. Caldenbach. diss. de Lauro. Tubing. 1670. p. 4.

c) Lib. II. Eleg. VI. v. 43 sqq. vid. ad h. I. proluxe interpretes.

AKT 4735

X 3373152

nabimini, si adeo barbati non omnes appareant, quum vel ipsam
sciatis imberbem fuisse Apollinem. Haud enim barba, nec acta-
te, sed ingenio metimur sapientiam, quod Plautus(d iam ita
putauit. Dicent interea hi, et quidem

CHRISTIAN. GOTTHOLD PEIPER. Boleslau. Siles.
de felicitate homini quidem per se destinata, vulgo tamen stolide neglecta.

CHRISTIAN. GOTTLÖB. FIEBIGER. vniuersa Lusat.
exponet: *Litterarum studium, quo difficiliter saepe videtur, eo magis
allicere.*

FREDERICVS VILELMVS PFITZNER. Hirschb.
ostendet: *Vitae innocentiam, qua potest fieri, litterarum studiosum
inprimis decere.*

IOH. DAVID VUOLFIVS, Adelsdorf. Siles. dicet:
Matheseos studium ab homine docto non posse omnino abesse.

SALOMON GODFRIED HENSELIVS, Hirschb. Siles.
explicabit: *studium matheseos aciem non obrundere, sed mentem po-
tius mirifice acuer.*

GODFRIED KRAVSIVS, Schnartzbach. Siles. firmabit:
modestiam adolescentibus quam maxime conuenire.

GOTTLÖB HOFMANVS, Loeuenio Siles. differet:
*De vitae genere non temere, sed pie prudenterque ac duce natura de-
ligendo.*

BENIAMIN GOTTLIEB GEIERVS, Hirschbergensis,
Verba de roma faciet iam ante Romulum cognita.

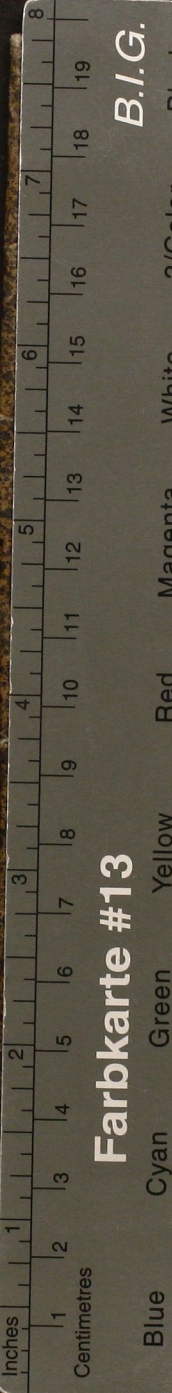
CAROLVS GOTTLIEB ROEMISCH, e Ther. Schaffg.
Prima Romae sub Romulo incrementa recensabit.

Preces igitur nostras quam humanissime iteramus, vt
quicumque bonas literas in pretio habetis, neque Scholam vestra
praesentia indignam putatis, craftina luce die sc. XIII. Kal. Quinct.
hor. VIII. matut. beniuole, volente DEO, conueniatis, eaque
gratiosa beniuolentia adolescentulos oratores singulariter adiu-
uetis; qui quidem magno sese beneficio subinde affectos, ut de-
cet, iudicabunt. Hirschbergae d. XIII. Kal. Quinct.

a. R. G. C. D. C. C. X. X. X. V. I. I. I. I.

(d) In Trium. Act. II. sc. II, v. 87.

Farbkarte #13

B.I.G.

OLLINEM
HISTORIA FABVLARI
ICTIM VINDICAT

ATQVE AD
CVLAS QVASDAM
ICE HABENDAS

EGENTER INVITAT
RISTIAN. LEVSCHNERVS.
PRORECTOR,

BERGAE, LITTERIS KRAHNII.

